

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА

ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА БІЗНЕС-ЕКОНОМІКИ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан фізико-математичного
факультету

Каленик М. В.

« 28 » січня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІНАНСИ

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність 051 Економіка
(шифр і назва спеціальності (тей))

Освітня програма/програми освітньо-професійна програма Економіка
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Мова навчання українська
(мова)

Погоджено науково-методичною
комісією фізико-математичного
факультету

« 28 » січня 2021 р.

Голова О. Ю. Олінцова, к.фіз.-мат.наук, доц.
(ПБ, науковий ступінь, вч. звання)

Суми – 2021

Розробник:

Соколенко Л.Ф., к.е.н., доцент кафедри бізнес-економіки та адміністрування Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри бізнес-економіки та адміністрування Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

Протокол № 6 від 24 січня 2021 р.

Завідувач кафедри

Кудріна О. Ю. д.е.н., професор кафедри бізнес-економіки та адміністрування

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Освітній ступінь бакалавр з економіки	обов'язкова	
		Рік підготовки:	
1-й		-й	
Семестр			
2-й		-й	
Лекції			
24 год.		год.	
Практичні, семінарські			
28 год.		год.	
Лабораторні			
год.		год.	
Самостійна робота			
64 год.		год.	
Консультації:			
4 год.	год.		
Загальна кількість годин – 120	Вид контролю: залік		

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Фінанси» є:

- формування системи фундаментальних знань з основ функціонування фінансів, їх призначення, ролі у забезпеченні виконання функцій державних органів влади та впливу на соціально-економічний розвиток суспільства;
- вивчення сукупності фінансових відносин, які виражають розподіл і перерозподіл вартості валового внутрішнього продукту на макро- і мікроекономічному рівнях;
- розширення та поглиблення теоретичних та практичних знань здобувачів вищої освіти з питань управління фінансами на макро- та мікрорівні, формування та виконання державного бюджету, його складу, структури та джерел формування.

Основними завданнями навчальної дисципліни «Фінанси» є:

- формування цілісної системи знань про сутність і форми прояву фінансів, оптимізацію фінансових відносин в суспільстві, роль фінансів у ринковій економіці та особливості їх функціонування в сучасних умовах;
- формування цілісного уявлення про закономірності еволюційного розвитку фінансів;
- опанування теоретичними основами державних, корпоративних і міжнародних фінансів;
- ознайомлення здобувачів вищої освіти з основними засадами функціонування фінансової системи держави.
- набуття студентами навичок і умінь самостійного фінансового аналізу суб'єктів підприємницької діяльності;
- ознайомлення здобувачів вищої освіти з сучасними фінансовими проблемами економіки України;
- сприяння цілісності сприйняття здобувачами вищої освіти економічних явищ.

Предметом навчальної дисципліни «Фінанси» є сукупність фінансових відносин, що виникають на різних етапах розподілу і перерозподілу валового внутрішнього продукту, різних рівнях економічної системи, між різними суб'єктами відносин, економічною основою яких є рух вартості у грошовій формі.

Після вивчення дисципліни «Фінанси» здобувачі вищої освіти повинні володіти:

інтегральною компетентністю:

ІК. – здатністю розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та

невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки;

загальними компетентностями:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.

ЗК 10. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 12. Навички міжособистісної взаємодії.

спеціальними (фаховими, предметними) компетентностями:

СК 1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК 2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.

СК 4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК 7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.

СК 8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин.

СК 10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.

СК 11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК 12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК 13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

СК 14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

СК 15. Здатність аналізувати особливості функціонування готельно-ресторанного бізнесу.

СК 16. Здатність обґрунтовувати пропозиції з удосконалення бізнес-процесів готельно-ресторанного бізнесу

2. Передумови для вивчення дисципліни

Наявність базових економічних та математичних знань.

3. Результати навчання за дисципліною

Цілями навчання є підготовка фахівців, які володіють сучасним економічним мисленням, теоретичними знаннями і практичними навичками, необхідними для розв'язання завдань предметної області; формування загальних та фахових компетентностей майбутніх економістів.

Знання	ПРЗ4	Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.
Уміння	ПРУ 4	Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.
	ПРУ 6	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
	ПРУ 10	Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ECTS	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти
A	Здобувач вищої освіти має системні, бездоганні знання матеріалу; демонструє здатність здійснювати порівняльний аналіз різних економічних теорій, концепцій та робити логічні висновки та узагальнення; здатність висловлювати та аргументувати власне ставлення до альтернативних поглядів на певне питання; використовує фактичні та статистичні дані, що potwierджують тези відповіді на питання; демонструє знання законодавчих актів України, інструкцій, підручників, посібників; володіє навичками розв'язання практичних завдань, отримує правильний арифметичний результат, логічно обґрунтовує виконані розрахунки.
B	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом; аналізує та систематизує економічну інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації, чітко тлумачить економічні поняття, формулює економічні закони, нормативні документи, може самостійно опрацювати матеріал, практичне завдання розв'язує правильно, але надає неповне теоретичне обґрунтування; виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
C	Знання здобувача вищої освіти досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює соціально-економічні явища та процеси як всередині країни, так і за кордоном, вміє аналізувати, робити висновки до економічних розрахунків; відповідь його повна, логічна, обґрунтована, однак із деякими неточностями у розкритті змісту питань, здобувач вищої освіти допускає незначні помилки у формулюванні термінів і категорій, використанні цифрового матеріалу, що в цілому не призводить до викривлення сутності; практичне завдання розв'язує правильно, але надане поверхове теоретичне обґрунтування, або хід розв'язання правильний, теоретичне обґрунтування зроблене, але є арифметична помилка у розрахунках.
D	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу з «Мікроекономіки», поверхнево аналізує події, економічні ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою, самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користується додатковими джерелами інформації.
E	Здобувач вищої освіти демонструє оволодіння тільки основною частиною програмного матеріалу, у розкритті змісту економічних категорій допускає неточності й помилки; здобувач вищої освіти здатний відтворити суть економічних категорій відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, у нього виникають труднощі при аналізі соціально-економічних процесів та явищ. Здобувач вищої освіти допускає суттєві помилки при вирішенні практичних завдань, він

	здатний провести економічні розрахунки за зразком, неспроможний дати пояснення виконаних розрахунків;. самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
FX	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі побутових знань і навичок; у розкритті змісту економічних категорій допускає неправильні відповіді або зовсім не відповідає на питання. У відповіді на питання відсутні необхідні докази та аргументи. Здобувач вищої освіти виявляє окремі спроби виконання задач, його дії мають репродуктивний характер, за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом; зроблені висновки не відповідають загально визначеним, є помилковими.
F	Здобувач вищої освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні», може самостійно знайти в підручнику відповідь. Здобувач вищої освіти зовсім не розв'язує задачі або розв'язує їх неправильно.

Розподіл балів

Поточний контроль	Розділ 1		Поточний контроль*	Контроль самостійної роботи
		Тема 1.1	4	2
		Тема 1.2	4	2
		Тема 1.3	6	2
		Тема 1.4	6	2
		Тема 1.5	6	2
		Тема 1.6	6	2
		Тема 1.7	6	4
	Розділ 2	Тема 2.1	4	2
		Тема 2.2	4	2
		Тема 2.3	6	4
		Тема 2.4	6	4
		Тема 2.5	6	2
		Тема 2.6	4	2
Контроль самостійної роботи				32
Поточний контроль			68	
Загальна сума				100

*Поточний контроль складається з оцінювання:

- усної відповіді – 2 бали;
- виконання тестового завдання – 2 бали;
- виконання практичних завдань – 2 бали.

4. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Важливим елементом навчального процесу при вивченні дисципліни «Фінанси» є **поточний та підсумковий контроль** рівня знань здобувачів вищої освіти, що свідчить про засвоєння вивченого матеріалу, рівень підготовки здобувачів вищої освіти для виконання передбачених завдань. Контроль знань дозволяє оцінювати та вимірювати здобуті здобувачами вищої освіти в процесі навчання знання, уміння та навички, відіграє важливу роль у забезпеченні належного рівня підготовки фахівців.

Об'єктами поточного контролю знань здобувачів вищої освіти є:

- систематичність роботи на семінарських (практичних) заняттях;
- активність роботи на семінарських заняттях;
- виконання практичних завдань;
- виконання завдань для самостійного опрацювання;
- підготовка, написання та презентація реферату;
- виконання контрольних завдань.

Поточний контроль здійснюється шляхом опитування здобувачів вищої освіти, прийняття виконаних завдань та робіт на практичних заняттях, обговорення доповідей (виступів) за темами семінарських занять та рефератами, проведення контрольних робіт.

Поточний контроль здійснюється у двох формах:

- контроль систематичності та активності роботи здобувачів вищої освіти протягом семестру при вивченні програмного матеріалу дисципліни;

– проміжний контроль.

Систематичність та активність роботи здобувачів вищої освіти протягом семестру контролюється за такими напрямками: регулярність відвідування семінарських занять; виступи на семінарських заняттях; участь у обговоренні питань відповідної теми; відповіді на запитання викладача; результативність експрес-тестування та експрес-опитування; підготовка аналітичних оглядів та рефератів з окремих питань; участь у студентських конференціях, олімпіадах, конкурсах за напрямками, що відповідають тематичній спрямованості дисципліни.

Проміжний контроль здійснюється шляхом проведення контрольних робіт, колоквиумів та ректорської контрольної роботи.

Завдання для проміжного контролю комплектуються з теоретичних питань, задач (розрахунково-аналітичних завдань) та тестів з відповідних тем, і є невід'ємною складовою методичного комплексу дисципліни.

Контроль самостійної роботи здобувачів вищої освіти з дисципліни передбачається на основі застосування наступних форм:

- перевірка здатності самостійно працювати над засвоєнням основних тем та питань дисципліни;
- перевірка конспектів лекцій за темами курсу, що виносяться на самостійне опрацювання;
- перевірка завдань, що самостійно виконуються здобувачами вищої освіти при підготовці до семінарських та практичних занять;
- перевірка повноти розкриття теми реферату;
- проведення тестування, виконання розрахунково-аналітичних завдань за темами навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль здійснюється у формі екзамену в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою, і в терміні, встановлені навчальним планом.

Оцінювання видів поточної та підсумкової роботи здобувачів вищої освіти здійснюється за бальною шкалою в залежності від рівня знань.

Зазначені форми контролю тісно взаємопов'язані та здійснюються таким чином, щоб стимулювати ефективну роботу студентів протягом семестру та забезпечити об'єктивне оцінювання їх знань.

За результатами оцінювання засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичного матеріалу та виконання практичного завдання визначається рівень засвоєння програмного матеріалу та виставляється диференційована підсумкова оцінка за бальною шкалою, що характеризує успішність здобувача вищої освіти.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСІВ. ДЕРЖАВНІ ДОХОДИ, ВИДАТКИ, БОРГИ

ТЕМА 1.1. ПРЕДМЕТ ФІНАНСОВОЇ НАУКИ. ФІНАНСОВІ КАТЕГОРІЇ

Предмет фінансової науки – специфічна сфера суспільних економічних відносин з приводу формування і розподілу обмежених централізованих та децентралізованих грошових фондів.

Методологія фінансової науки. Категоріальний та понятійний апарат у фінансовій науці. Міждисциплінарний характер фінансової науки.

Історична, економічна та вартісна сутність фінансів.

Роль фінансів у розподілі і перерозподілі вартості національного продукту, оптимальному розміщенні фінансових ресурсів, оптимізації співвідношення між індивідуальним і суспільним споживанням, у трансформації доходів у заощадження, а заощаджень в інвестиції.

ТЕМА 1.2. ФІНАНСОВА СИСТЕМА

Суть і поняття фінансової системи країни. Структура фінансової системи України. Принципи побудови фінансової системи.

Сфери та ланки фінансових відносин: державні фінанси, фінанси суб'єктів господарювання, міжнародні фінанси. Фінансовий ринок як забезпечуюча ланка фінансової системи. Організаційна структура фінансової системи. Вплив фінансової системи на темпи та пропорції розвитку економіки.

ТЕМА 1.3. ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ТА МЕХАНІЗМ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

Фінансова політика – складова економічної і соціальної політики держави. Складові фінансової політики. Завдання і принципи фінансової політики. Стратегія і тактика фінансової політики. Фінансова політика України на сучасному етапі.

Фінансовий механізм як сукупність форм і методів організації фінансових відносин. Взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою. Складові елементи фінансового механізму.

Фінансові норми і нормативи; фінансові ліміти і резерви; фінансові стимули і санкції.

ТЕМА 1.4. ПОДАТКИ ТА ПРИНЦИПИ ПОБУДОВИ СУЧАСНОЇ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ

Податкова система: поняття і основи побудови. Оптимізація податкової системи. Податки як основа бюджетних доходів. Функції та елементи податку.

Класифікація податків. Загальнодержавні та місцеві податки, їх особливості. Прямі і непрямі податки.

Державна фіскальна служба України, її функції. Основні елементи податкової роботи.

ТЕМА 1.5. БЮДЖЕТ. БЮДЖЕТНА СИСТЕМА

Бюджет як фінансова категорія, його економічна сутність і призначення. Функції бюджету. Доходи бюджету та їх класифікація. Джерела і методи формування доходів бюджету. Видатки бюджету та їх класифікація. Функціональна, економічна, відомча і програмна класифікація видатків. Поточний бюджет і бюджет розвитку. Форми бюджетного фінансування. Чинники, що впливають на структуру видатків бюджету.

Показники, що характеризують стан бюджету як фінансового плану. Бюджетний дефіцит, його економічна сутність і поняття. Види бюджетного дефіциту і методи його розрахунку.

Бюджетний процес і його складові. Організація бюджетного процесу. Удосконалення бюджетних процедур і технологій.

Бюджетний устрій і бюджетна система. Складові бюджетної системи і принципи її побудови.

ТЕМА 1.6. МІСЦЕВІ ФІНАНСИ

Суть місцевих фінансів, причини їх появи, їх склад. Основи фінансової автономії місцевих органів влади. Функції місцевих фінансів. Роль місцевих фінансів у здійсненні політики зміцнення економічної самостійності адміністративно-територіальних формувань в умовах ринкових відносин.

Фінансові ресурси місцевого самоврядування. Система місцевих фінансових інститутів.

Місцеві бюджети, їх доходи. Загальнодержавні податки і збори, закріплені за місцевими бюджетами. Види неподаткових надходжень у місцеві бюджети.

Цільові фонди органів місцевого самоврядування.

ТЕМА 1.7. ДЕРЖАВНИЙ КРЕДИТ

Державний кредит як фінансова категорія, його економічна сутність, призначення і роль. Держава як позичальник, кредитор і гарант.

Внутрішні державні запозичення та їх форми. Державні та місцеві позики. Класифікація державних позик.

Зовнішні державні запозичення. Міжнародний державний кредит. Позики міжнародних фінансових організацій та міжнародних фінансових інституцій. Міжурядові та комерційні позики.

Держава як кредитор. Внутрішнє та зовнішнє кредитування. Кредитування за окремими державними програмами.

Державні гарантії за запозиченнями суб'єктів господарювання.

РОЗДІЛ 2. ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ, ПОДАТКОВА СИСТЕМА ТА СТРАХУВАННЯ

ТЕМА 2.1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІНАНСІВ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Фінанси суб'єктів господарювання як фінансова категорія. Особливості фінансових відносин на мікрорівні: суб'єкти готельного і ресторанного бізнесу.

Доходи і витрати суб'єктів господарювання. їх економічна характеристика та склад. Загальний і чистий прибуток.

Підприємницькі та фінансові ризики в діяльності суб'єктів господарювання, їх мінімізація.

Банкрутство і фінансова санація. Акціонерне товариство (корпорація).

Капітал корпорації, його структура. Акціонерний і позичковий капітал. Довгострокові та короткострокові активи корпорації, джерела їх фінансування. Структура капіталу і ризик.

Фінансова стратегія корпорації. Корпорації на фінансовому ринку. Емісія і розміщення корпоративних цінних паперів. Дивідендна політика корпорації.

Зміцнення фінансів підприємницьких структур як необхідна передумова сталого економічного зростання в Україні.

ТЕМА 2.2. ФІНАНСОВИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВ

Сутність фінансового стану підприємства, його показники та методика їх розрахунку. Оцінка фінансового стану підприємства Прибутковість Рентабельність вкладень.

Ліквідність суб'єкта господарювання. Показники ліквідності та методика їх розрахунку.

Платоспроможність, її показники та методика їх розрахунку.

Фінансова стійкість підприємства, її показники та методика їх розрахунку.

ТЕМА 2.3. ФІНАНСИ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Особливості фінансів домогосподарств і сфера їх функціонування. Внутрішні та зовнішні фінансові відносини домогосподарств.

Джерела і форми доходів домогосподарств.

Заробітна плата та її роль у формуванні доходів бюджету домогосподарств. Соціальні і страхові виплати. Доходи домогосподарств від підприємницької діяльності; проценти і дивіденди; доходи від продажу цінних паперів, нерухомості, особистого та домашнього майна; доходи від продажу продукції підсобного господарства; грошові нагромадження у фінансово-кредитній сфері. Витрати бюджету домогосподарств, їх класифікація.

Інвестиційна діяльність та формування інвестиційного портфеля домогосподарств. Капітальні інвестиції у нерухомість, основні фонди, нематеріальні активи. Фінансові інвестиції у цінні папери, вклади у статутні фонди ТОВ і вклади до фінансово-кредитних установ.

ТЕМА 2.4. ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ТА НАСЕЛЕННЯ

Система оподаткування підприємств та її становлення в Україні. Загальнодержавні податки і збори.

Особливості оподаткування прибутку підприємств.

Платежі за ресурси. Непрямі податки, що сплачують підприємства: податок на додану вартість, акцизний збір, мито. Вплив непрямих податків на фінансово-господарську діяльність підприємств.

Особливості оподаткування суб'єктів малого підприємництва. Система оподаткування підприємств готельного та ресторанного господарства.

Характеристика основних елементів податків, що справляються з фізичних осіб в Україні.

ТЕМА 2.5. СТРАХУВАННЯ І СТРАХОВИЙ РИНОК

Об'єктивна необхідність страхового захисту і його роль у забезпеченні суспільного відтворення.

Страхові фонди як матеріальна основа страхового захисту. Форми організації фондів страхового захисту.

Страховання як фінансова категорія, її економічний зміст та функції. Дискусійні питання щодо визначення сутності та функцій страхування.

Поняття страхового ринку і його інфраструктура. Спеціалізація страховиків. Страхові послуги як об'єкт взаємовідносин страховиків і страхувальників.

Джерела формування і напрями розміщення коштів страхових організацій. Об'єднання страховиків і їх функції.

Діяльність страхових посередників на страховому ринку.

Державне регулювання страхової діяльності. Страховий нагляд, його призначення і організація. Законодавче забезпечення страхування в Україні.

ТЕМА 2.6. ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Фінансовий менеджмент і його форми: державний фінансовий менеджмент (макрорівень) і фінансовий менеджмент суб'єктів господарювання (мікрорівень). Сутність, призначення і завдання державного фінансового менеджменту. Державні фінанси як об'єкт державного фінансового менеджменту.

Фінансове планування і фінансове прогнозування, контроль, облік і аудит в системі державного менеджменту. Технології державного фінансового менеджменту. Фінансовий моніторинг і фінансовий контролінг.

Складові державного фінансового менеджменту. Податковий менеджмент, його суть і складові. Бюджетний менеджмент, його суть і складові.

Система органів, що забезпечують державний фінансовий менеджмент, розмежування функцій і повноважень між ними.

Фінансовий менеджмент суб'єктів господарювання. Управління суб'єктами готельного і ресторанного бізнесу.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.		Самост.р	Лекції	Практ.	Лабор.
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСІВ. ДЕРЖАВНІ ДОХОДИ, ВИДАТКИ, БОРГИ										
Тема 1.1. Предмет фінансової науки. Фінансові категорії	7	1	2			4				
Тема 1.2. Фінансова система	7	1	2			4				
Тема 1.3. Фінансова політика та механізм її реалізації	8	2	2			4				
Тема 1.4. Податки та принципи побудови податкової системи.	10	2	2			6				
Тема 1.5. Бюджет. Бюджетна система	8	2	2			4				
Тема 1.6. Місцеві бюджети та міжбюджетні відносини.	8	2	2			4				
Тема 1.7. Державний кредит	8	2	2			4				
РОЗДІЛ 2. ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ, ПОДАТКОВА СИСТЕМА ТА СТРАХУВАННЯ										
Тема 2.1. Зміст та основні принципи організації фінансів суб'єктів підприємницької діяльності	8	2	2			4				
Тема 2.2. Фінансовий стан підприємств	8	2	2			4				
Тема 2.3. Фінанси домогосподарств	8	2	2			4				
Тема 2.4. Оподаткування підприємств та населення	16	2	4			10				
Тема 2.5. Страхування і страховий ринок	12	2	2		2	6				
Тема 2.6. Фінансовий менеджмент	12	2	2		2	6				
ІНДЗ (за наявності)										
Разом з дисципліни	120	24	28		4	64				

6.3. Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	<p>РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСІВ. ДЕРЖАВНІ ДОХОДИ, ВИДАТКИ, БОРГИ</p> <p>Тема 1.1. Предмет фінансової науки. Фінансові категорії</p> <p>1. Предмет науки про фінанси. Об'єкти і суб'єкти фінансів. Структура фінансів. 2. Об'єктивні передумови виникнення та необхідність фінансів у суспільстві. 3. Сутність фінансів як історичної та економічної категорії. 4. Суспільне призначення та функції фінансів.</p>	2	
2	<p>Тема 1.2. Фінансова система</p> <p>1. Поняття фінансової системи і основи її функціонування. 2. Структурна будова фінансової системи. 3. Призначення і специфічні ознаки сфер і ланок фінансової системи. 4. Управління фінансовою системою.</p>	2	
3	<p>Тема 1.3. Фінансова політика та механізм її реалізації</p> <p>1. Фінансова політика як складова економічної і соціальної політики держави. Основні складові фінансової політики. 2. Фінансовий механізм як сукупність форм і методів організації фінансових відносин. Складові елементи фінансового механізму 3. Взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом. 4. Взаємодія фінансового механізму з фінансовою політикою.</p>	2	
4	<p>Тема 2.4. Податки та принципи побудови податкової системи.</p> <p>1. Податкова система: поняття і основи побудови. Оптимізація податкової системи. 2. Податки як основа бюджетних доходів. Функції та елементи податку. 3. Класифікація податків. Загальнодержавні та місцеві податки, їх особливості. Прямі і непрямі податки. 4. Державна фіскальна служба України, її функції. Основні елементи податкової роботи.</p>	4	
5	<p>Тема 1.5. Бюджет. Бюджетна система</p> <p>1. Соціально економічна сутність, необхідність та</p>	2	

	<p>призначення бюджету.</p> <p>2. Бюджетна політика і бюджетний механізм.</p> <p>3. Бюджетний устрій та бюджетна система.</p> <p>4. Економічна сутність і склад доходів бюджету.</p> <p>5. Видатки бюджету, їх сутність, склад і класифікація.</p> <p>6. Бюджетний процес.</p>		
6	<p>Тема 1.6. Місцеві фінанси</p> <p>1. Основи теорії місцевих фінансів.</p> <p>2. Сутність, функції та принципи організації місцевих фінансів.</p> <p>3. Місцеві фінансові інститути та їх характеристика.</p> <p>4. Роль місцевих фінансів в економічній системі держави.</p> <p>5. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання.</p>	2	
7	<p>Тема 1.7. Державний кредит</p> <p>1. Економічна природа та роль державного кредиту.</p> <p>2. Форми державного кредиту та класифікація державних позик.</p>	2	
8	<p style="text-align: center;">РОЗДІЛ 2. ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ, ПОДАТКОВА СИСТЕМА ТА СТРАХУВАННЯ</p> <p>Тема 2.1. Зміст та основні принципи організації фінансів суб'єктів підприємницької діяльності</p> <p>1. Поняття суб'єкта господарювання, ознаки його ідентифікації. Класифікація суб'єктів господарювання</p> <p>2. Основи організації фінансів суб'єктів підприємництва (підприємств) реального сектору економіки</p> <p>3. Основи організації фінансів суб'єктів підприємництва – фінансових установ</p> <p>4. Фінанси організацій і установ, створених органами виконавчої влади</p> <p>5. Фінансова діяльність підприємців – фізичних осіб.</p>	2	
9	<p>Тема 2.2. Фінансовий стан підприємств</p> <p>1. Сутність фінансового стану підприємства, його показники та методика їх розрахунку.</p> <p>2. Оцінка фінансового стану підприємства</p> <p>3. Ліквідність суб'єкта господарювання. Показники ліквідності та методика їх розрахунку.</p> <p>4. Фінансова стійкість підприємства, її показники та методика їх розрахунку.</p>	2	
10	<p>Тема 2.3. Фінанси домогосподарств</p> <p>1. Домогосподарство як суб'єкт фінансових відносин</p> <p>2. Сутність фінансів домогосподарств та їх функції</p> <p>3. Бюджет домогосподарства, його структура. Сукупні ресурси і сукупні витрати домогосподарства</p> <p>4. Заощадження домогосподарств, їх класифікація</p> <p>5. Особисті фінанси.</p>	2	

13	<p>Тема 2.4. Оподаткування підприємств та населення</p> <p>1. Система оподаткування підприємств та її становлення в Україні.</p> <p>2. Особливості оподаткування прибутку підприємств, платежі за ресурси, непрямі податки, збори і цільові відрахування.</p> <p>3. Особливості оподаткування суб'єктів малого підприємництва. Система оподаткування підприємств готельного та ресторанного господарства.</p> <p>4. Характеристика основних елементів податків, що справляються з фізичних осіб в Україні.</p>	2	
12	<p>Тема 2.5. Страхування і страховий ринок</p> <p>1. Об'єктивна необхідність і сутність страхового захисту. Страхові фонди як джерело забезпечення страхового захисту.</p> <p>2. Функції і принципи страхування.</p> <p>3. Класифікація страхування.</p> <p>4. Поняття і структура страхового ринку.</p> <p>5. Державне регулювання у сфері страхування.</p>	2	
13	<p>Тема 2.6. Фінансовий менеджмент</p> <p>1. Сутність фінансового менеджменту, його мета та завдання.</p> <p>2. Принципи і функції фінансового менеджменту.</p> <p>3. Механізм фінансового менеджменту.</p> <p>4. Управління суб'єктами готельного і ресторанного бізнесу.</p>	2	
Разом		28	

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Актуальні проблеми розвитку системи управління державними фінансами: євроінтеграційний контекст / за ред. Т. І. Єфименко. – Київ : Акад. фінанс. упр., 2016. – 495 с.
2. Андрущенко В. Л. Податкова держава [Текст] = A tax state : монографія / В. Л. Андрущенко, Т. В. Тучак. – К. : Алерта, 2016. – 303 с.
3. Андрущенко В. Л. Морально-етичні імперативи податків та оподаткування (західна традиція) : монографія / В. Л. Андрущенко, Т. В. Тучак ; Нац. ун-т держ. податкової служби Укр., Наук.-дослід. ін-т фін. права. – К. : Алерта, 2013. – 382 с.
4. Аранчій В. І. Фінанси підприємств : навч. посіб. / В. І. Аранчій, В. Д. Чумак, Л. В. Бражник. – [2-ге вид., розшир. та допов.]. – Полтава : ПДАА, 2018. – 350 с.
5. Бандурка О. М. Гроші і кредит : Підручник / О. М. Бандурка. – Львів : Магнолія-2006, 2015. – 368 с.
6. Біла О. Г. Фінанси підприємств : навчальний посібник / О. Г. Біла. – К. : Алерта, 2016. – 186 с.
7. Бойчик І. М. Економіка підприємства [Текст] : підручник / І. М. Бойчик. – К. : Кондор, 2016. – 378 с. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/12571/1/%D0%95%D0%9F%D0%9F%D0%86%D0%94%D0%A0%D0%A3%D0%A7%D0%9D%D0%98%D0%9A%201%20%D1%84%D0%B0%D0%B9%D0%BB.pdf>.
8. Бояр А. О. Трансформація бюджетної моделі ЄС в умовах глобальної фінансової турбулентності: [монографія] / А. О. Бояр. – Луцьк : Вежа-Друк, 2014. – 256 с.
9. Бояр А. О. Бюджетний процес у Європейському Союзі : [монографія] / А. О. Бояр. – Луцьк : Вежа-Друк, 2012. – 524 с.
10. Буряченко А. Є. Фінансовий потенціал регіонального розвитку: монографія / А. Є. Буряченко. – К.:КНЕУ, 2013. – 342 с.
11. Бюджетна система: підруч. / за ред. С. І. Юрія, В. Г. Дем'янишина, О. П. Кириленко. – Тернопіль : ТНЕУ, 2013. – 624 с.
12. Бюджетна система [Текст] : Підруч. / В. М. Федосова, С. І. Юрія.– К. : Центр учбової літератури, Тернопіль : Економ.думка, 2012.–343 с.
13. Бюджетна система: навч. посібник / Н. І. Климаш, К. В. Багацуйка, І. В. Демяненко; за ред. Говорушко Т. А. – Львів : Магнолія-2006, 2014.– 296 с.
14. Бюджетна система: підручник / [А. Є. Буряченко, Л. П. Гладченко, С. Я. Кондратюк та ін.]; за наук. ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. – К. : Центр учбової літератури; Тернопіль: Економічна думка, 2012. – 871 с.
15. Бюджетна система. Практикум : навч. посіб. / За наук. ред. проф. В. М. Федосова. – [Кондратюк С. Я., Жибер Т. В., Коломієць Г. Б. та ін.] – К. : КНЕУ, 2015. – 454 с.

16. Бюджетний менеджмент: тренінг-курс: навч. посіб. / Л. Д. Сафонова, А. Є. Буряченко, Є. О. Малік та ін.; – К. : ДННУ «Акад. фін. Управління», 2012. – 400 с.
17. Бюджетний механізм формування і використання фінансових ресурсів регіону [Текст] : [Монографія] / П. Ю. Буряк, С. Я. Бугіль, О. М. Піхоцька, Б. П. Ярема, Н. В. Савчук, Ю. В. Шушкова та ін. – Львів : Ліга-Прес, 2014. – 368 с.
18. Ваніна Н. М. Ринок цінних паперів. Практикум : навч. посіб. / Н. М. Ваніна, О. В. Грищенко. – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 144 с.
19. Венгер В. В. Фінанси: навчальний посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / В. В. Венгер. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 432 с.
20. Волохова І. С. Місцеві фінанси та перспективи поглиблення фінансової децентралізації в Україні [Текст] : монографія / І. С. Волохова ; Одес. нац. екон. ун-т. – Одеса : Атлант, 2014. – 462 с.
21. Газуда М. В. Детермінанти формування і удосконалення системи управління фінансовим потенціалом України [Текст] : монографія / М. В. Газуда, К. П. Індус, М. Ю. Лалакулич ; М-во освіти і науки України, Держ. вищ. навч. закл. «Ужгород. нац. ун-т», Ужгород. торг.-екон. ін-т Київ. нац. торг.-екон. ун-ту. – Ужгород : ФОП Сабов А. М., 2017. – 220 с.
22. Галушка Е. О. Казначейська справа : Підручник. / Е. О. Галушка. – 2-е вид. – Львів : Магнолія-2006 – 2018. – 520 с.
23. Глущенко А. С. Фінанси: Навч. посіб. /А.С. Глущенко/, Львів «Магнолія 2006», 2014, – 440 с.
24. Говорушко Т. А. Страхування : навчальний посібник / Т. А. Говорушко, В. М. Стецюк; за ред. Т. А. Говорушко. – Львів : Магнолія-2006, 2016. – 328 с.
25. Говорушко Т. А. Бюджетна система. Навч. посіб. / Т. А. Говорушко. –Львів : Магнолія-2006, 2018. – 296 с.
26. Говорушко Т. А. Фінансовий менеджмент.: Підруч. – Львів : Магнолія-2006, 2018. – 344 с.
27. Гончаренко О. Міжбюджетні відносини на місцевому рівні в Україні : монографія / О. Гончаренко. – К. : Алерта, 2013. – 222 с.
28. Господарський процес [Текст] : метод. вказівки / уклад. М. В. Вербіцька. – Тернопіль : Вектор, 2017. – 28 с.
29. Державні фінанси [Текст] : підручник / І. Г. Ткачук. – Івано-Франківськ : ДВНЗ «Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника», 2015. – 510 с.
30. Еш С.М. Ринок фінансових послуг : підручник / С. М. Еш. – Київ : ЦУЛ, 2015. – 400 с.
31. Еш С. М. Фінансовий ринок : навч. посіб. / С. М. Еш. – 2-ге вид. – К. : ЦУЛ, 2015. – 400 с.
32. Івашко О. А. Теорія фінансів: навчальний посібник / О. А. Івашко. – Луцьк : «Вежа-Друк», 2014. – 404 с.

33. Іжевський П. Г., Кошонько О. В. Фінанси. Навчальний посібник. Львів: «Магнолія 2006», 2013.– 373 с.
34. Казначейська система : навчальний посібник / [П. Ю. Буряк, У. З. Ватаманюк-Зелінська, С. Я. Бугіль, М. В. Кирилів, Н. В. Шевчук, Ю. О. Голинський]. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2014. – 236 с.
35. Калінеску Т. В. Адміністрування податків : навч. посіб. / Т. В. Калінеску, В. О. Корецька-Гармаш, В. В. Демидович. – К. : ЦУЛ, 2013. – 290 с.
36. Карлін М. І. Управління державними фінансами : навч. посіб. / М. І. Карлін, О. В. Борисюк. – Луцьк : Друк ПП Іванюк В. П., 2013. – 273 с.
37. Карлін М. І. Фінансова система / М. І. Карлін // Країнознавча характеристика Чеської Республіки: кол. моногр. / В. Й. Лажнік, І. П. Мандрик, В. О. Патійчук [та ін.]; за наук. ред. В. Й. Лажніка. – Луцьк : Вежа-Друк, 2015. – С. 460–471.
38. Карлін М. І. Міжнародне оподаткування: навч.-методич. посібник / М. І. Карлін. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. – 360 с. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.bohdan-digital.com/userfiles/file/catalog/reviewfile1698063775.pdf>.
39. Карлін М. І. Фінанси домогосподарств провідних країн світу : навч. посіб. / М. І. Карлін, І. О. Цимбалюк. – Луцьк : Вежа-Друк, 2014. – 172 с.
40. Карлін М. І. Фінансові системи країн Азії: навч. посібник / М. І. Карлін. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. – 800 с. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.bohdan-digital.com/userfiles/file/catalog/reviewfile1825382766.pdf>.
41. Карлін М. І. Фінансові системи зарубіжних країн: країни БРІКС (Бразилія, Росія, Індія, Китай, Південно-Африканська Республіка) : навч. посіб. / М. І. Карлін. – Луцьк : Волин. мистецька агенція «Терен», 2013. – 376 с.
42. Коваленко Д. І. Фінанси, гроші та кредит: теорія та практика : навчальний посібник / Д. І. Коваленко, В. В. Венгер. – К. : ЦУЛ, 2013.– 578 с.
43. Ковальчук С. В. Фінанси. Навч. посібник./ С. В. Ковальчук, І. В. Форкун – Львів : «Новий Світ-2000», 2017. – 568 с.
44. Кремень О. І. Фінанси : навчальний посібник [Текст] / О. І. Кремень, В. М. Кремень. – К. : ЦУЛ, 2017. – 416 с.
45. Кропельницька С. О. Соціальне страхування : навч. посіб. / С. О. Кропельницька, Т. В. Солоджук. – Київ : Центр учбової літератури, 2013. – 336 с.
46. Кропельницька С. О., Плещ І. І. Страхові послуги : навчальний посібник / С. О. Кропельницька, І. І. Плещ. – Івано-Франківськ : ДВНЗ – 2013. – 390 с.
47. Кулай А. В. Фінанси місцевих органів самоврядування : навч. посіб. / В. А. Гром, А. В. Кулай. – Луцьк, 2013. – 544 с.
48. Кулішов В. В. Економіка підприємства: теорія і практика : навчальний посібник / В. В. Кулішов. – Львів : Магнолія-2006, 2016. – 208 с.

49. Кушнір Ю. Б. Персональні / сімейні фінанси [Текст] : посібник / Ю. Б. Кушнір. – 4-те вид., зі змінами і допов. – Ужгород : ФОП Сабов А. М., 2018. – 120 с.
50. Левицький В. В. Фінансовий менеджмент: методичні рекомендації / В. В. Левицький; Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Інститут економіки і менеджменту, кафедра фінансів і кредиту. – Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2015. – 78 с.
51. Лень В. С. Облік у бюджетних установах: Навч. посіб. / В. С. Лень – 2-е вид. – К. : Каравела, 2017. – 264 с.
52. Місцеві фінанси: навч. посіб. / Л. Т. Гораль [та ін.] ; Івано-Франків. нац. техн. ун-т нафти і газу. – Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2015. – 255 с.
53. Місцеві фінанси: підручник / [О. Б. Жихор та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. О. Б. Жихор, д-ра екон. наук, проф. О. П. Кириленко ; Ун-т банк. справи Нац. банку України (м. Київ). – Київ : УБС НБУ, 2015. – 579 с.
54. Місцеві фінанси: підруч./ за ред. д.е.н., проф. О. П. Кириленко. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ, 2015. – 448 с.
55. Міценко Н. Г. Економіка підприємства: теорія і практикум : навчальний посібник / Н. Г. Міценко. – Львів : Магнолія-2006, 2015. – 688 с.
56. Непочатенко О. О. Фінанси підприємств : підручник / О. О. Непочатенко, Н. Ю. Мельничук. – К. : ЦУЛ, 2013. – 504 с.
57. Онисько С. М. Фінанси підприємств : практикум для студентів вищих навчальних закладів освіти України / С. М. Онисько. – Львів : Магнолія-2006, 2016. – 312 с.
58. Опарін В. М. Публічні фінанси: генеза, теоретичні колізії та практична концептуалізація / В. М. Опарін, В. М. Федосов, П. І. Юхименко // Фінанси України. – 2017. – № 2. – С. 110–128.
59. Панчук А. В. Податкова система України : ОКЛ [Текст] / А. Панчук. – К. : ТОВ «Кондор», 2012. – 106 с.
60. Петрович Й. М. Економіка і фінанси підприємства : підручник / Й. М. Петрович, Л. М. Прокопишин-Рашкевич. – Львів : Магнолія-2006, 2014. – 406 с.
61. Пічугина Т. С. Фінансовий аналіз у схемах і таблицях : Навчальний посібник. / Т. С. Пічугина. – Львів : Новий світ-2000, 2018. – 326 с.
62. Податкова система : навч. посіб. / за заг. ред. Андрущенко В. Л. – К. : «Центр учбової літератури», 2015. – 416 с.
63. Податкова система: практикум. / [В. К. Хлівний, Ю. В. Сибірянська, А. В. Пислиця, М. Б. Кондратенко та ін.]. ; кер. авт. кол. В. К. Хлівний. – К. : КНЕУ, – 2014. – 486 с.
64. Ринок фінансових послуг [Текст] : навч. посіб. / Л. М. Алексеєнко, О. Р. Квасовський, О. О. Луцишин [та ін.]. – Тернопіль : Паляниця В. А., 2018. – 273 с.
65. Романенко О. Р. Фінанси: підручник. / О. Р. Романенко. – К. : Центр учбової літератури, 2016. – 310 с.
66. Сенченко В. Б. Податкова система : Практикум. навчальний посібник / В. Б. Сенченко. – Київ : ЦУЛ, 2014. – 160 с.

67. Сідельникова Л. П. Податкова система: навч. посіб. [текст] / Л. Сідельникова. – К. : ТОВ «Кондор», 2012. – 642 с.
68. Сич Є. М. Ринок фінансових послуг : Навч.посіб. / Є. М. Сич – К. :ЦУЛ, – 2017. – 428 с.
69. Соколенко Л.Ф. Система оподаткування сільськогосподарських підприємств / Фінанси сільськогосподарських підприємств: Навчальний посібник / за ред. д.е.н., професора В.А. Борисової. Суми: СНАУ, 2018. – с.84-90.
70. Соколенко Л. Ф. Сутність і доцільність розвитку корпоративних фінансів в аграрному секторі економіки України. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Економіка і менеджмент.* 2017. №5 (75). С.86-93
71. L. Sokolenko. Cryptocurrency the economic nature and features of accounting/ L. Sokolenko. T. Ostapenko, O. Kubetska, O. Portna, Thuy Tran // *Academy of Accounting and Financial Studies Journal Volume 23, Special Issue 2, 2019 .* <https://www.abacademies.org/articles/cryptocurrency-economic-essence-and-of-accounting-8355.html>
72. Соціальне страхування: підручник / О. П. Кириленко, В. С. Толуб'як, А. А. Сидорчук [та ін.]; за ред. О. П. Кириленко, В. С. Толуб'яка. – Тернопіль : ТНЕУ, 2016. – 515 с. – [Електронний ресурс] – Режим доступу :<http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/14756/1/%d0%a2%d0%be%d0%bb%d1%83%d0%b1%d1%8f%d0%ba.pdf>.
73. Стойко О.Я. Фінанси: навч. посіб. / О.Я. Стойко, Д.І. Дема; за ред. О.Я. Стойка. –К.: Алерта, 2014. – 432 с.
74. Страхування : практикум для студ. денної та заочної форми навчання галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво» напрямів підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит», 6.030509 «Облік і аудит», 6.030503 «Міжнародна економіка», 6.030505 «Управління персоналом та економіка праці» освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» / І. П. Косарева, О. Д. Щербань, К. Г. Сердюков [та ін.]. – Харків : Вид. Іванченко І. С., 2017. – 201 с.
75. Сучасна парадигма фіскальної політики України в умовах формування суспільства сталого розвитку: моногр. / за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А. І. Крисоватого. – Тернопіль: ТНЕУ, 2015. –460 с.
76. Удосконалення управління державними фінансами та реформування податкової системи України : монографія / За ред. Т. І. Єфименко. – К. : ДННУ «Акад. фін. управління», 2015. – 446 с.
77. Управління державним боргом / О. О. Прутська, О. А. Сьомченков, Ж. В. Гарбар та ін. – К. : ЦУЛ, 2010. – 216 с.
78. Управління фінансово-економічною безпекою держави, регіону, підприємства: колективна монографія / відп. ред. Л. Г. Ліпич. – Луцьк : ПФ «Смарагд», 2012. – 258 с.
79. Фінанси зарубіжних країн [Електронний ресурс]: навч. посіб. / О. П. Кириленко, Т. О. Кізима, Н. Я. Кравчук [та ін.]; за ред. О. П.

Кириленко. – Тернопіль : ТНЕУ, 2013. – 420 с. – Режим доступу: http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/29138/1/Finance_foreign_countries.pdf.

80. Фінанси (державні, корпоративні, міжнародні): підруч. для студентів ВНЗ / В. О. Онищенко [та ін.] ; [за ред. В. О. Онищенка] ; Полтав. нац. техн. ун-т ім. Юрія Кодратюка. – Київ : Центр учбової літератури, 2016. – 599 с.

81. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [В. Г. Баранова, І. С. Волохова, В. П. Хомутенко та ін.] за заг. ред. В. Г. Баранової – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344 с.

82. Фінанси : підручник. / І. О. Лютий, С. Я. Боринець, І. С. Варналій та ін.; за ред д.е.н., проф. І. О. Лютого. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. – 720 с.

83. Фінанси: Навч. посіб./ І. Г. Благун, Р. С. Сорока, І. В. Єлейко – Львів : «Магнолія-2006», 2016. – 326 с.

84. Фінанси: Підручник / за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – 2-ге вид. перероб. і доповн. – К. : Знання, 2012. – 687 с.

85. Фінанси підприємств : Підручник / Н. О. Власова, В. А. Міщенко, Т. В. П'ятак, Т. І. Кочетова. – Харків : Світ Книг, 2018. – 437 с.

86. Фінансова система України: реалії та перспективи розвитку : монографія / за ред. М. П. Хохлова, О. В. Насібової. – Харків : ХІФ КНТЕУ, 2017. – 250 с.

87. Фінансовий ринок: Навч. посіб./ В. В. Клименко, Л. М. Акімова, Л. М. Докієнко. – К. : ЦУЛ, 2015. – 358 с.

88. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами [Текст] : підручник / ред. : М. Ф. Огійчук. - 6-е вид., перероб. і доп. – К. : Алерта, 2016. – 1040 с.

89. Фінансовий ринок [Текст] : навч. посіб. / Л. М. Алексеєнко, М. В. Стецько, Г. М. Кулина [та ін.]. – Тернопіль : Паляниця В. А., 2016. – 190 с.

90. Фінансово-економічна грамотність: підручник: [у 2 частинах] – Ч. 1 : Основи національної економіки, економіки регіонів та фінансової системи України / за ред. д-ра екон. наук, проф. О. Б. Жихор, д-ра екон. наук, проф. О. В. Димченко. – Київ : Видавничий дім «Кондор», 2017. – 1024 с.

91. Хрущ Н.А. Біржова діяльність : навч. посіб. / Н. А. Хрущ, П. Г. Іжевський, С. В. Безвух. – Київ : Кондор, 2017. – 348 с.

92. Школьник І. О. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / І. О. Школьник.– Київ : ЦУЛ, 2016. – 368 с.

93. Шубіна С. В. Фінансовий аналіз. Практикум : навч. посіб. / С. В. Шубіна. – Київ : Центр учбової літератури, 2013. – 296 с.

94. Шушкова Ю. В. Фінансова системи України: особливості функціонування, сучасний стан та перспективи розбудови : монографія / Ю. Шушкова. – Львів : Ліга-Прес, 2014. – 174 с.

95. Яркіна Н. М. Економіка підприємства : навч. посіб. / Н. М. Яркіна. – вид. 2-ге перероб. і допов. – Київ : Ліра-К, 2017. – 600 с.

96. Ярошевич Н. Б. Фінанси підприємств: Навч. посіб. / Н. Б. Ярошевич – К. : Знання, 2011. – 341 с.

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна(за потребою)